

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudců JUDr. Brigity Chrastilové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce **R. A.**, zast. JUDr. Jiřím Švihou, advokátem se sídlem v Českých Budějovicích, nám. Přemysla Otakara II. č. 6, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra ČR** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, 170 34 o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 7. 2003 č. j. 10 Az 70/2003-23,

takto:

I. Kasační stížnost se **zamítá.**

II. Žalovanému se **nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích jako soudu 1. stupně byla zamítnuta žaloba podaná žalobcem - stěžovatelem proti rozhodnutí ministra vnitra České republiky ze dne 5. 3. 2003 č. j. OAM 2002/AŘ-2002, jimž byl zamítnut rozklad stěžovatele a současně potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra České republiky o neudělení azylu z důvodů nesplnění podmínek uvedených v ustanovení § 12, §13 odst. 1, 2 a § 14 zákona

č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen zákon o azylu) a o neexistenci překážky vycestování ve smyslu ustanovení § 91 téhož zákona.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel včas kasační stížnost, v níž shledával důvod pro zrušení rozsudku soudu 1. stupně ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní (dále jen s. ř. s.). Uvedl, že byla nesprávně posouzena právní otázka, zda správní řízení před žalovaným 1. a 2. stupně proběhlo v pořádku. Především že bylo porušeno ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb. o správním řízení (správní řád), neboť se stěžovateli nedostalo práva poučení a poskytnutí pomoci ve smyslu citovaného ustanovení. Nebyl totiž poučen o povinnosti tvrdit a prokazovat a ani o právu nahlížet do spisu, navrhovat důkazy apod. Má také za to, že bylo porušeno ustanovení § 59 odst. 1 správního řádu, neboť v daném případě mělo být v rámci odvolacího řízení nařízeno ústní jednání, neboť to vyžadovala povaha věci, především pak rozšíření důvodů pro udělení azylu.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti tyto důvody odmítl a pokud jde o otázku poučovací povinnosti sdělil, že stěžovatel byl poučen ve smyslu poučení účastníka řízení o udělení azylu, které obdržel při zahájení řízení o udělení azylu v příslušném jazyce. K tomu předložil poučení žadatele o udělení azylu, které obsahuje podrobné informace o zahájení řízení, o průběhu správního řízení o udělení azylu, o doručování písemností Ministerstvem vnitra, o pobytu v azylovém zařízení, o ubytovaní mimo pobytové zařízení. Dále obdržel „poučení žadatele o přiznání postavení uprchlíka“, v němž je mimo jiné obsaženo právo nechat se v řízení o přiznání postavení uprchlíka zastupovat jinou osobou, zvolit si i advokáta, účastnit se pohovorů, vyjadřovat se k podkladům pro rozhodnutí, ke způsobu jejich zjištění, o právu oznámit správnímu orgánu skutečnosti nasvědčující vyloučení pracovníka správního orgánu pro podjatost, nahlížet do spisu a pořizovat si z něj výpisy, navrhovat důkazy a jejich doplnění, klást svědkům a znalcům otázky při ústním jednání, podat vysvětlení k ověření důvodu, pro které lze žádost shledat jako zřejmě neodůvodněnou, nárok na bezplatné poskytnutí tlumočníka.

Z obsahu soudního spisu vyplývá, že stěžovatel podal žalobu proti rozhodnutí druhostupňového orgánu Ministerstva vnitra, totiž rozhodnutí ministra ze dne 2. 4. 2003 z důvodu, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí a důkazy, které si opatřil nebyly úplné. Nepřihlížel k tvrzením, že Moldavskou republiku opustil kvůli pronásledování a ohrožování života kvůli nesouhlasu s politikou komunistické strany, ze strany ruské mafie byl vydírán a bylo mu vyhrožováno z důvodu, že má ruské příjmení a žije v Moldávii a tamní ruská mafie jej pokládala za zrádce ruského národa, a proto ji musí platit nebo by jej zlikvidovala. Zabývá se podnikáním, ale mafie po něm vyžaduje peníze. Odmítl zaplatit, třikrát jej zbili, naposledy v srpnu 1999 a při posledním setkání mu vyhrožovali smrtí; policie mu nijak nepomohla. Nemůže se tedy do Moldávie vrátit, opět by ho bili a věří, že by splnili své výhružky a zabili jej. Vždy vystupoval proti politice komunistické strany a byl za to pronásledován. Vše je znásobeno ještě tím, že je soukromý podnikatel. Má velmi konkrétní obavy o zdraví a svůj život při návratu do Moldávie. V průběhu přezkumného řízení soudního si sjednal právní pomoc u advokáta JUDr. Jiřího Švihly. Soudní spis obsahuje vyjádření žalovaného k žalobě a jeho souhlas s vydáním rozhodnutí bez nařízeného jednání, jakož i sdělení, že ani žalobce netrvá na nařízení jednání. Na to soud 1. stupně vydal rozsudek, který byl později napaden kasační stížností.

Správní spis obsahuje „prohlášení o převzetí poučení pro účastníky řízení o udělení azylu na území ČR“ v jazyce Moldavském. Stěžovatel byl seznámen s jeho obsahem prostřednictvím tlumočníka a porozuměl mu. Z návrhu na zahájení řízení o udělení azylu je patrné, že není členem žádné politické strany. O azyl žádá z důvodu problémů s mafií. V příloze k tomuto návrhu uvedl, že žádá o politický azyl, protože má velké problémy s mafií, byl podnikatelem, mafie po něm chtěla peníze a pořád k němu přicházela. V rámci protokolu o pohovoru k návrhu na zahájení řízení o udělení azylu na území České republiky se stěžovatel vyjadřoval k důvodům, které jej vedly k odchodu z Moldávie; uvedl okolnosti shora uvedené, totiž problémy s mafií a jeho podnikáním. V Moldavsku se na nikoho s pomocí neobracel, protože má za to, že by mu to nepomohlo. Od dubna do září 2000 v České republice byl nelegálně, stejně tak od října 2000 do května 2001. Nevěděl kam se má obrátit, aby mohl zlegalizovat pobyt. Cizinecká policie jej zadržela už v listopadu roku 2000, udělila mu zákaz pobytu na 3 roky a když jej podruhé zadrželi, obdržel zákaz pobytu do roku 2006. O azyl se rozhodl požádat letos v květnu, kdy byl kontrolován policií v Ústí nad Labem, neměl již vízum a byl zde nelegálně. Byl zadržen a umístěn na Bálkové a tam se dozvěděl o azylu, takže o něj požádal. Uvedl, že ničeho dalšího nechce doplnit ani dodat. Byl informován o materiálech, z nichž správní orgán bude při rozhodování vycházet. Nepožadoval seznámit se s nimi. Rozhodnutím správního orgánu 1. stupně azyl nebyl udělen z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12 a §13 odst. 2 a § 14 zákona o azylu a také uvedeno, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. Správní orgán v důvodech svého rozhodnutí citoval obsah zprávy Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv v Moldavské republice za rok 2000, a dospěl k závěru, že nemá za odůvodněné obavy z pronásledování stěžovatele ve smyslu §12 zákona o azylu, když ten podal návrh na zahájení řízení až po jednom roce nelegálního pobytu na území České republiky, když mu bylo opakovaně vystaveno rozhodnutí o správním vyhoštění. Žádost o udělení azylu je důsledkem jeho snahy o legalizaci pobytu v České republice a takové pohnutky nelze podřadit pod zákonný důvod pro udělení azylu. Dále se vypořádával s ustanoveními § 13 odst. 1 a 2 a § 14. Ani v těchto případech neshledal důvody pro udělení azylu. Stejně tak se zabýval i otázkou existence překážek vycestování ve smyslu § 28 zákona o azylu. Ani zde důvod pro postup dle citovaného ustanovení zákona neshledal. Rozhodnutí bylo vydáno dne 6. 11. 2001 pod č. j. OAM 2174/CU-02-ZA03-2001. V rámci podaného rozkladu ze dne 23. 11. 2001 proti tomuto rozhodnutí stěžovatel uváděl opět vyhrožování ze strany ruské mafie. Stěžovatel uvedl, že po volbách, kdy vyhrála komunistická strana, by byla jeho pozice ještě horší, protože vždy vystupoval proti politice této strany, tím uplatňoval svá práva politická a svobody a byl za to pronásledován a vše je znásobeno tím, že je soukromý podnikatel. Má tyto velmi konkrétní obavy o zdraví a svůj život při návratu do Moldávie. Jeho příbuzní a známí mu potvrdili, že se nemůže vrátit zpět, protože jsou zde oprávněné obavy o jeho život, neboť jej čeká jistá smrt. V rozhodnutí o rozkladu ministr uvedl, že k těmto posléze učiněným tvrzením nepřihlížel a rozhodnutí správního orgánu 1. stupně potvrdil a rozklad zamítl.

Kasační stížnost Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou.

O žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti soud nerozhodoval s ohledem na skutečnost, že věc samu projednal přednostně, a to v nejkratším možném termínu.

Soud nemůže přisvědčit námitce stěžovatele o tom, že nebyl náležitě poučen o průběhu správního řízení. Žalovaný řádně splnil svou poučovací povinnost a to v rozsahu, který zcela odpovídá potřebám správního řízení, když stěžovateli poskytl obsáhlé poučení, které je určeno pro žadatele o udělení azylu a obsahuje nejen úvodní poučení v obecné rovině, jež se týká i možnosti ustanovení opatrovníka, právo na tlumočníka, možnost kontaktu

s úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, ale především o právu uvádět skutečnosti vztahující se k řízení o udělení azylu, navrhovat a předkládat důkazy, právo vyjadřovat se k podkladům pro rozhodnutí, ke způsobu jejich zjištění, nahlížet do spisu, pořizovat si z něj výpisy. Toto poučení je uvozeno tím, že tato práva má v průběhu celého řízení správního. Za této situace, kdy je zcela zřejmé a ze soudního spisu, resp. z jeho přílohy doložitelné, že takovéto poučení stěžovatel ve svém rodném jazyce obdržel, pak stížní námitka je zcela nedůvodná a nelze z ní ničeho ve prospěch stěžovatele vytěžit. Nelze tedy shledávat důvod kasační stížnosti ve vadě řízení před správním orgánem. To se konečně týká i otázky, zda mělo být nařízeno ústní jednání či nikoliv. Především obsah rozkladu nic nenaznačuje, že by zde byly nějaké okolnosti, které by bylo třeba zjišťovat teprve v rámci nařízeného ústního jednání, neboť se zde objevují údaje, které z hlediska zákonných kritérií nemohou být důvodem pro přiznání azylu, totiž jde o problémy mezi soukromými osobami s tzv. mafií v domovském státě a tyto okolnosti rozhodně nelze považovat za některý z důvodů, pro něž by bylo lze podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu úspěšně odůvodnit žádost o azyl. Sdělení o důsledcích vítězství komunistické strany je natolik v obecné rovině a není spojeno s žádnou informací, která by mohla na obecném vymezení obavy stěžovatele čehokoliv změnit. Tvrzení o tom, že vystupoval proti politice této strany není ani náznakem odůvodněno a soud se ztotožňuje se závěrem žalovaného o účelovosti takového tvrzení. Za stejně účelové v tomto ohledu pak považuje i stížní bod k tomuto vedený, neboť stěžovatel se výslovně vzdal práva být účasten při nařízeném ústním jednání, resp. netrval na ústním jednání. Jestliže stěžovatel neměl co říci soudu v rámci ústního jednání, jak může být pro soud přesvědčivé tvrzení o tom, že povaha věci a rozšíření důvodů o udělení azylu vyžadovalo nařízení ústního jednání před správním orgánem 2. stupně. Obecná rovina, v níž stěžovatel v rámci řízení o rozkladu uváděl obavy o svou osobu po vítězství komunistů ve volbách, jakož i dosud stále tvrzené obavy před mafií, nedávaly objektivně druhostupňovému orgánu důvod k tomu, aby takovouto situaci považoval za hodnou nařízení ústního jednání ve smyslu § 21 správního řádu. Správní orgán musí umožnit žadateli o azyl sdělit v řízení všechny okolnosti, které považuje pro udělení azylu za významné, avšak není jeho úkolem předestírat důvody, pro které je azyl obvykle poskytován. V daném případě žalovaný při zjišťování důvodu pro podání žádosti o azyl stěžovatelem postupoval korektně. Poskytl procesní poučení, jakož i velmi obsáhlé poučení o pobytu cizince na území České republiky v rámci řízení o žádosti o udělení azylu a nelze mu z tohoto pohledu ničeho vyčíst.

Soud 1. stupně proto nepochybil, jestliže žalobu zamítl. Soud 1. stupně ve svém rozsudku se velmi podrobně zabýval všemi skutečnostmi po stránce věcné i právní. Nejvyšší správní soud pak napadené rozhodnutí soudu 1. stupně přezkoumal v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel ve své kasační stížnosti a přitom sám neshledal vady podle odst. 3, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Proto také ve smyslu § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl, když důvody stěžovatelem tvrzené byly správně posouzeny jako takové, jež nespadají pod žádné ustanovení zákona o azylu, pro něž by bylo možné azyl udělit, a že v daném případě se o pronásledování žalobce nejednalo, nešlo o projev státní moci přímo vyvolaný nebo jím podporovaný či vědomě trpěný, resp. nedostatečně potlačovaný.

O nákladech řízení pak rozhodl v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., když stěžovatel nebyl úspěšný a žalovaný žádné náklady neuplatňoval a z obsahu spisu ani nevyplynulo, že by mu nějaké vznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.)

V Brně dne 25. 11. 2003

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu